

Rendezett, szocialista fővárossá alakítjuk Budapestet

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Preisich Gábor*

Forrás:

Budapest 1952 III. 20

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy: *725.091*

Hely:

Idő: *1952*

Személy:

Helyszám:

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Budapest nyomda NV.

Népgazdaságunknak mennyiségben és jelentőségben állandóan növekvő beruházásai a főváros területén sürgősen szükségessé tették egy olyan általános rendezési terv elkészítését, amely lehetővé teszi, hogy ezeket a beruházásokat területileg egységes koncepció szerint, gazdaságosan, a társadalom fejlődésének megfelelően lehessen végrehajtani.

A tervezést pártunk útmutatásai szerint a Városi Tanács Végrehajtó-bizottságának irányítása mellett a Budapesti Városépítési Tervező Iroda készíti.

A folyamatban lévő tervezés egyik fő szempontja: a tervet úgy kell elkészíteni, hogy annak végrehajtása során a lakosság életkörülményei döntő módon megjavíthatók legyenek, a terv *egészséges lakást, munkahelyeket, gyors közlekedést biztosítson a főváros dolgozó népe számára*, biztosítsa továbbá a kulturális és üdülési lehetőségeket.

Nem véletlen, hogy ilyen általános városrendezési terv elkészítésére

csak a szocializmus építésének mai fázisában kerülhetett sor.

A kapitalizmus viszonyai között a városrendezés „tervéről” beszélni nem lehetett, hiszen ennek alapja, a tervszerűség hiányzott és a kapitalista Magyarországnak kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy a dolgozó lakosság érdekeit a város fejlesztése során teroszerűen biztosítsa. A felszabadulás után városrendező építészeink látták a hiányt és többibben nekifogtak a tervezésnek, azonban nem érthettek el teljes eredményt több oknál fogva.

Az egyik ok ugyanaz, ami miatt építészetiünk is éveken át hibás úton járt; tervezőink nem ismerték még, *igy nem vették figyelembe a Szovjetunió gazdag tapasztalatait*, sok tekintetben sematikus, merev „elvek” szerint igyekeztek várost rendezni, a valóságot, a népgazdaság reális értékeit, a megvalósíthatóságot kevéssé vették figyelembe. Így például óriási-ira felnövekedő 3-4 millió lakosú fővárost terveztek *anélkül, hogy a növekedés nehézségét megvizsgálták volna*. Feltűntették tervükön a különböző jellegű ipari területek kategóriáit, de arról, hogy a „tervet” hogyan lehet megvalósítani, arról, hogy a fennálló hiányosságokat hogyan lehet megszüntetni, arról, hogy fővárosunk arculata hogyan fog megváltozni, *nem beszéltek ezek a tervek*. S tervgazdaságunk sem állott még azon a pon-

ton, hogy a fejlődés ütemét és irányát előre meghatározhatta volna. Ma már felhasználják

A Szovjetunió városrendezésének gazdag tapasztalatait,

Moszkva, Sztálingrád és más városok városrendezési terveit, ezeknek a városrendezési terveknek ismerete mellett óriási segítséget jelent tervezőinknek a tanács, amely állandó bizottságai és az ezek vezetésével létesült — a város dolgozó népének legjobbjai-ból álló — aktívák hálózatával biztosítékot nyújt arra, hogy a *tervek, velük megítárgyalva, a lakosság tényleges kívánságait és szükségleteit elégséges mértékben és időmódon a tervek megvalósítása nyomán képvislő Magyarországi szocialista fővárosa.*

Budapest Európának egyik legszebb fekvésű, nagy történelmi multra viszszatekintő városa, alapjában véve helyesen kialakult „*városszerkezettel*”, egyenletes főútvonalhálózattal, sok egészséges fekvésű lakóterülettel, azonban tele — Európa más nagyvárosaihoz hasonlóan — a kapitalizmus előidézte hibákkal, hiányosságokkal. Budapesten, akár a többi kapitalista nagyvárosban, a „*belváros*” néhány szépen kiépített útvonala mögött pár lépésre ott állnak a tulzúfolt, levegőtlen városrészek, a luxusos „*villanegyedek*” ellentéte gyanánt a rendezetlen beépítésű „*külvárosok*.” Budapest nagykiterjedésű *erdőinek, szép parkjainak eloszlása egyenletlen*, ezeket a dolgozó lakosság zöme csak nehezen közelítheti meg. *Levegőjavító hatásuk éppen a legszűfoltabb városrészekben nem érvényesül*. A főváros egyszerű természeti adottságai, a Duna, a hegyvidék, a egyszerű gyógyítóhatású melegforrások a lakosság érdekében még nincsenek kellően kihasználva.

A városrendezési terv lényegében ezeknek a hibáknak, hiányosságoknak kiküszöbölése mellett a város meglévő adottságaira, kialakult szerkezetére támaszkodik, *nem új várost akar létesíteni, hanem a meglévő város egészséges adottságainak felhasználásával, annak gazdaságos működését és fejlődését akarja lehetővé tenni*. Feladata, hogy megakadályozza a helytelen jellegű és irányú növekedést, tervet adjon a fennálló hibák kiküszöbölésére,

biztosítsa a város szépségeinek, haladó történelmi hagyományainak érvényrejuttatását.

A városrendezési terv kiterjed a fővárosnak környezetével való kapcsolatára, a főváros mezőgazdasági ellátó

körzetének, a lakosság üdülőtérületének, kirándulóhelyeinek, a városhatáron kívüli munkahelyeknek a várossal való összeköttetésére, magában foglalja a főváros területének „*felhasználási*” kérdéseit; *megállapítja, mely területek a legalkalmasabbak lakás, ipari telepítés, nagy parkok, zöld területek létesítésére*. A városrendezési terv rögzíti a közlekedés megjavítása céljából szükséges teendőket is; *meghatározza a fő közlekedési utak, vasutak hálózatát és ezek kiépítése terén szükséges teendőket, meghatározza továbbá, mely területek alkalmasak nagyobb közintézmények elhelyezésére. Rögzíti a közművek, víz-, gáz-, csatornahálózat fejlesztésének irányát és mennyiségét.*

Emellett a városrendezési terv támogatást ad olyan nem „*beruházási*” jellegű munkálatok tervezéséhez is, amelyeknek célja a város természeti szépségeinek, történelmi hagyományainak megőrzése, érvényre juttatása és emelése. Így például a *létesítendő nagyobb emlékművek elhelyezése, a város műemlékeinek a városképbe való beillesztése* ugyancsak a városrendezési terv feladata.

Az általános városrendezési terv általában hosszabb távlatra, egyes kérdésekben — például a vasúthálózat teréi —, évtizedekre megszabja a város fejlődését, mégis a városrendezési terv súlypontját, gerincét népgazdasági tervünkhöz kapcsolódóan 10-15 éves időszakban megvalósítható feladatok alkotják. A városrendezési terv ebben a távlatban fogja konkrétan megmutatni, hogy *miért alakul szocializmust építő országunk fővárosa.*

Preisich Gábor,
Budapesti Városi Tanács.